

Laki

julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sovelletamisala

Tätä lakia sovelletaan tutkimusaineistoon, joka on julkisesti rahoitettua ja jonka tutkijat, tutkimusta harjoittavat organisaatiot tai tutkimusta rahoittavat organisaatiot ovat asettaneet julkisesti saataville tietovaraston kautta.

Tätä lakia ei sovelleta asiakirjoihin, joihin kohdistuu kolmansien osapuolten teollis- tai tekijänoikeuksia tai jotka ovat muiden kulttuurilaitosten kuin kirjastojen, korkeakoulujen kirjastot mukaan lukien, museoiden tai arkistojen hallussa.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin viranomaisen asiakirjoihin sovelletaan mitä mainitussa laissa ja julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019) säädetään, kuitenkin niin, että tutkimusaineiston maksuttomuuteen sovelletaan, mitä tämän lain 3 §:n 2 momentissa säädetään.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *tutkimusaineistolla* digitaalisessa muodossa olevia asiakirjoja, jotka eivät ole tieteellisiä julkaisuja mutta jotka on koottu tai tuotettu tieteellisten tutkimustoimien yhteydessä ja joita käytetään näyttönä tutkimusprosessissa tai joita pidetään tutkimusyhteisössä yleisesti tarpeellisinä tutkimustulosten validoimiseksi;

2) *asiakirjalla* kirjallisen ja kuvallisen esityksen lisäksi sellaista käyttönsä vuoksi yhteen kuulluviksi tarkoitettuja merkeistä muodostuvaa tiettyä kohdetta tai asiaa koskevaa viestiä, joka on saatavissa selville vain automaattisen tietojenkäsittelyn tai äänen- ja kuvantoistolaitteiden taikka muiden apuvälineiden avulla;

3) *tutkimusaineiston julkaisijalla* tutkijaa, tutkimusta harjoittavaa organisaatiota tai tutkimusta rahoittavaa organisaatiota, joka on asettanut tutkimusaineiston julkisesti saataville.

3 §

Tutkimusaineistojen uudelleenkäyttö

Tutkimusaineiston julkaisijan on sallittava tutkimusaineistojen käyttö kaupallisiin tai muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin.

Tutkimusaineistojen käytön on oltava maksutonta.

4 §

Tutkimusaineistojen esitysmuodot

Tutkimusaineiston julkaisijan on asetettava tutkimusaineisto saataville kaikissa jo olemassa olevissa tiedostomuodoissa ja kaikkina jo olemassa olevina kielitoisintoina. Tutkimusaineisto on lisäksi asetettava saataville sähköisessä ja yleisesti käytettävässä koneluettavassa muodossa kuvailutietoineen, jos tämä on tarkoituksenmukaista ja mahdollista ilman kohtuutonta vaivaa.

5 §

Syrjimättömyys ja tasapuolinen kohtelu

Tutkimusaineiston julkaisijan on kohdeltava tutkimusaineistoja käyttäviä toimijoita tasapuolisesti. Tutkimusaineistojen käytön ehtojen tulee olla objektiivisia, oikeasuhteisia, syrjimättömiä ja yleisen edun mukaisen tavoitteen nojalla perusteltuja.

6 §

Yksinoikeusjärjestelyjen kieltö

Tutkimusaineiston julkaisijan ja kolmansien osapuolten väliset tutkimusaineistoa koskevat sopimukset tai muut järjestelyt eivät saa sisältää tutkimusaineiston uudelleenkäyttöä rajoittavia yksinoikeuksia, ellei tämä ole välttämätöntä yleistä etua koskevan palvelun tarjoamiseksi. Yksinoikeuden myöntämisperustetta on tarkasteltava uudelleen säännöllisesti vähintään joka kolmas vuosi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut yksinoikeusjärjestelyt on asetettava julkisesti saataville yleiseen tietoverkkoon vähintään kaksi kuukautta ennen niiden voimaantuloa. Näiden sopimusten tai muiden järjestelyjen lopulliset ehdot on asetettava julkisesti saataville yleiseen tietoverkkoon.

Tutkimusaineiston julkaisijan on asetettava yleiseen tietoverkkoon saataville sellaiset oikeudelliset tai käytännön järjestelyt, joissa ei myönnetä yksinoikeutta, mutta joiden tarkoituksena on rajoittaa tai joiden voidaan olettaa rajoittavan tutkimusaineiston saatavuutta uudelleenkäyttöä varten muille kuin järjestelyyn osallistuville osapuolille. Nämä oikeudelliset tai käytännön järjestelyt on asetettava tietoverkkoon saataville vähintään kaksi kuukautta ennen niiden voimaantuloa. Tällaisten oikeudellisten tai käytännön järjestelyjen vaikutuksia tietojen saatavuuteen on tarkasteltava säännöllisesti ja joka tapauksessa joka kolmas vuosi. Tällaisten järjestelyjen lopullisten ehtojen on oltava julkisia ja ne on asetettava julkisesti saataville tietoverkossa.

7 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 17 päivänä heinäkuuta 2021.

Naantalissa 15.7.2021

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Kuntaministeri Sirpa Paatero